

in evropski poustvarjalni kulturi. Za svoje uspešno delo je prejel več nagrad in priznanj: nagrado Prešernovega sklada leta 1999, Župančičevo nagrado leta 2004, Betetovo nagrado leta 2006 in plaketo Mesta Ljubljana leta 2012.

Giuseppe Tartini is considered one of the leading European virtuosi and composers of the eighteenth century, whose remarkable oeuvre and achievements in various fields far exceeded the boundaries of the lands in which he lived and worked. He was a virtuoso violinist, composer, music theorist and music teacher, and perhaps the most prominent figure associated with the little town of Piran, on Slovenia's coast. He mainly composed for violin and string orchestra, but his theoretical and didactic works are also extremely important, and through his teaching and treatises on music he had a significant influence on the development of violin technique and music in general. The programme of this concert includes works by Tartini and others by his pupils. The rarely performed violin concertos by Stratico, Lombardini, Morigi and Naumann have become a regular part of the repertoire of the Slovene Philharmonic String Chamber Orchestra. They have already performed them in a concert at the church of San Giovanni in Tuba (near Trieste) and are in the process of recording them for the Dynamic label. The soloist is the virtuoso violinist Črtomir Šiško, a remarkable connoisseur of Tartini's music.

Napovednik / To be announced:

18. 7. ob 20.00 / at 8.00 pm,
Cankarjev dom

Koncert opernih arij / Concert of opera arias
DIANA DAMRAU, sopran / soprano
Nicolas Testé, basbariton / bass-baritone
Ivan Repušić, dirigent / conductor

Orkester Slovenske filharmonije / Slovenian Philharmonic Orchestra

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, julij 2018
Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja
Besedila / Texts: **KLEMEN HVALA**
Jezikovni pregled / Language Editing: **NATAŠA POŽUN**
Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**
Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**
www.ljubljanafestival.si
www.facebook.com/ljubljanafestival
www.twitter.com/FLjubljana
www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana
www.instagram.com/festival_ljubljana/

Glavni sponzor / General sponsor:

Sponzorji 66. Ljubljana Festivala / Sponsors of the 66th Ljubljana Festival:

Sponzorji posameznih prireditev / Sponsors of the individual events:

Glavni medijski sponzor / General media sponsor:

Medijski sponzorji / Media sponsors:

Prijatelji Festivala Ljubljana / Friends of Ljubljana Festival:

Partnerji Ljubljana Festivala / Ljubljana Festival partners:

Uradni prevozniki / Transport partners:

Uradna vina / Official wines:

Železniški prevoznik / Event rail partner:

12. 7. 2018

TARTINI IN UČENCI / TARTINI AND HIS PUPILS

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ
AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE
Ljubljana, 28. 6. – 3. 9. 2018

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana. / The Ljubljana Festival was founded by the City of Ljubljana.

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2018 je župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič. / The honorary patron of the Ljubljana Festival 2018 is the Mayor of Ljubljana Zoran Jankovič.

12. 7. ob 19.00 / at 7.00 pm
Viteška dvorana / Knight's Hall, Križanke

TARTINI IN UČENCI / TARTINI AND HIS PUPILS

Črtomir Šiškovič, violin / violin

**Komorni godalni orkester Slovenske
filharmonije / Slovene Philharmonic String
Chamber Orchestra**

Janez Podlesek, koncertni mojster / *concertmaster*
Jerica Kozole, Matic Anžej, Mojca Fortin, prve violine /
1st violins

Oliver Dizdarevič, Matjaž Porovne, Matjaž Žizek, druge
violine / *2nd violins*

Tomaž Malej, Marjetka Šuler Borovšak, viole / *violas*

Igor Škerjanec, Klemen Hvala, violončelo / *cellos*

Petar Brčarevič, kontrabas / *double-basses*

Tomaž Sevšek, čembalo / *harpsichord*

Na sporedu / Programme:

Giuseppe Tartini (1692 – 1770): Sonata a Quattro v G – duru /
Sonata a Quattro in G major
Presto – Andante – Allegro assai

Johann Gottlieb Naumann (1741 – 1801): Koncert za violino in
orkester v A – duru / *Violin Concerto in A major*
Allegro moderato – Siciliana amoroso – Allegro

***

Michele Stratico (1728 – 1783): Sonata a Quattro v C – duru /
Sonata a Quattro in C major

Angelo Morigi (1725 – 1801): Koncert za violino in orkester v
D – duru / *Violin Concerto in D major*
Allegretto – Adagio – Allegro

komorni
godalni
orkester
slovenske
filharmonije

Koncert Tartini in učenci bo potekal v okviru projekta tARTini, ki je financiran iz programa čezmejnega sodelovanja Italija-Slovenija. / *The »Tartini and his Pupils« concert takes place within the context of the tARTini project, financed by the EU's Interreg Italy-Slovenia cross-border cooperation programme.*

Giuseppe Tartini, italijanski violinist, skladatelj, učitelj in glasbeni teoretik, se je rodil v Piranu. Njegov oče, po rodu iz Firenc, je bil generalni direktor piranskih solnih mlinov. Tartini, ki so mu pobožni starši namenili duhovniški poklic, se je izobraževal najprej v Piranu, kasneje pa v Kopru, kjer je bil deležen tudi glasbene izobrazbe. Leta 1708, nekaj mesecev po očetovi smrti, se je poročil, zapustil naše kraje in se preselil v Padovo, kjer je našel zatočišče v samostanu sv. Frančiška Asiškega. Tu je vpisal študij prava, a se večino časa mostril v veččini sabljanja. Ko je umrl njegov zaščitnik, pater G. B. Torre iz Pirana, se je začel preživljati z glasbo. Leta 1721 je zasedel položaj koncertnega mojstra v orkestru bazilike sv. Antonia Padovanskega, občasno pa nastopal z orkestri v Parmi, Bologni, Ferrari in Benetkah. Leta 1723 ga je violončelist Antonio Vandini povabil na gostovanje v Prago, kjer sta nastopala na prireditvah, povezanih s kronanjem Karla IV. Tu je ostal tri leta. Služboval je pri družini Kinsky in prijateljaval s princem Lobkowitzem in številnimi glasbeniki. Leta 1726 se je vrnil v Padovo in tam ostal vse do konca življenja.

Leto po vrnitvi iz Prage je Tartini odprl šola, imenovano tudi šola narodov. Takrat je užival visok ugled mednarodnih razsežnosti, kar je vzbudilo zanimanje učencev iz vse Evrope. Poučeval je violino in kompozicijo, študij pa je običajno trajal dve leti. Med njegovimi učenci, ki so se kasneje proslavili kot violinisti in komponisti, so bili Angelo Morigi, Maddalena Lombardini, Michele Stratico, Paolo Alberghi, Domenico Dall'Oglio, Pasquale Bini, Johann Gottlieb Naumann in Bernard Schelfiz iz Nemčije, André Noel Pagin, Pierre Lahoussaye in Joseph Touchemoulin iz Francije ter Pietro Nardini, ki se je med vsemi najbolj uveljavil kot skladatelj.

Tartinijeva violinska šola je temeljila na tehniki igranja z lokom. Tartini v pismu Maddaleni Lombardini piše, da bo njena glavna naloga študij, ki ji bo omogočil popolno obvladovanje tehnike igranja z lokom v stilu *cantabile*. Kontrola violinskega loka je bila bistvena za realizacijo stilskih inovacij, ki jih je Tartini vpeljal v svojo glasbo. Tehniko igranja z lokom je utemeljil na tehniki dihanja, ki so jo uporabljali pevci. Dolžina običajnega violinskega loka ji ni ustrezala, zato je bil Tartinijev lok nekoliko daljši. Ob vseh teh dejstvih torej ni naključje, da nosi Tartinijeva skladba iz zbirke op. 5 naslov *L'arte dell'arco* (Umetnost loka). S svojimi učenci pa je delil tudi odlično poznavanje akustike. Pri igranju dvojemk je uporabil tehniko kombiniranega tona (*terzo suono*) kot sredstvo za korekcijo intonacije. Nekoliko manj izstopajoč je bil Tartinijev vpliv na kompozicijsko tehniko učencev. Poleg formalnih kompozicijskih načel se v njihovih delih najbolj očitno zrcali njegova glasbena govorica.

Johann Gottlieb Naumann, skladatelj in dirigent, rojen v Blasewitzu (Dresden), je v Italijo pripotoval leta 1757. Tu se je srečal s skladatelji, kot sta bila Tartini v Padovi in Martini v Bologni. Skladateljski krst je doživel v Italiji s skladbo *Il Tesoro insidiato* leta 1762 v Benetkah. Kmalu se je vrnil v Dresden, vendar je Italijo obiskoval še v naslednjih dveh desetletjih. Leta 1777 so ga povabili, naj reformira opero v Stockholmu, v osemdesetih letih osemnajstega stoletja pa je bil gostujoči skladatelj in dirigent v operi v Københavnu. V zadnjem desetletju življenja je deloval kot kapelnik v domačem Dresdnu. Naumann velja za najpomembnejšega nemškega skladatelja svojega časa in za enega zadnjih nemških skladateljev, ki so se šolali v Italiji. Njegov skladateljski opus obsega petindvajset scenskih del, s katerimi se ni proslavil le v Italiji, temveč tudi drugod po Evropi. Pisal je tudi sakralna in instrumentalna dela, med katerimi prevladujejo koncerti, simfonije in komorna dela, kot zanimivost pa je treba omeniti dvanajst sonat za stekleno harmoniko in klavir.

Michele Stratico, italijanski ljubiteljski violinist in skladatelj, se je rodil v Zadru v aristokratski beneški družini. Njegov brat Simone je bil ugleden zdravnik in znanstvenik, ki je imel stike z Goldonijem in Voltairom. Michele Stratico je po prvih korakih v Zadru študij

nadaljeval v Padovi. Tu je študiral pravo na univerzi in glasbo pri Tartiniju ter igral violino v orkestru v Basilici del Santo. V Sanguinetu, kjer je sprejel položaj *vicaria*, se je ukvarjal tudi z glasbeno teorijo, še zlasti z matematičnimi in fizikalnimi aksiomi intervalov. Stratico je napisal okoli 280 instrumentalnih skladb, vključno z več kot 170 sonatami za violino in kontrabas. Njegove najpomembnejše skladbe so violinski koncerti in šest sonat a 4, ki so nastale pod močnim vplivom Tartinija.

Angelo Morigi (1725–1801), rojen v Riminiju, je študiral v Padovi. Njegova učitelja sta bila Tartini (violina) in Vallotti (kompozicija). Koncertiral je po vsej Evropi, še posebno v Angliji, kjer so bile izdane njegove najzgodnejše kompozicije, med katerimi so tudi violinski koncerti. Leta 1758 je sprejel službo na dvoru Filipa Burbonskega v Parmi. Leta 1766 je postal koncertni mojster v dvornem orkestru in leta 1773 njegov dirigent. V Parmi je ostal do smrti leta 1801. Morigi se je odlikoval kot violinist, pedagog in skladatelj violinske literature. Komponiral je sonate za violino in basso *continuo*, koncerte za violino in komorno glasbo. V melodiki in teksturi njegovih skladb, ki spominjajo na Tartinijeve, je zaznati zameške galantnega stila. Kot teoretik je napisal *Traffato di contrappunto fugato*, ki ga je izdal njegov učenec Bonifazio Asioli v Milanu leta 1815.

Črtomir Šiškovič (1956, Trst), violinist, je leta 1976 z odliko doštudiral na tržaškem Konservatoriju Giuseppeja Tartinija in študij nadaljeval pri Igorju Ozimu in godalnem kvartetu Amadeus v Kölnu in tu leta 1980 z odliko diplomiral. Izpopolnjeval se je pri Francu Gulliju, Maxu Rostalu, Viktorju Pikaiznu in godalnem kvartetu Borodin v Bloomingtonu, Univerza v Indiani, ZDA. V različnih komornih zasedbah sodeluje z glasbeniki, kot so Franco Gulli, Irena Grafenauer, Maria Graf, Igor Lazko, Radovan Vlatković in številni drugi. Leta 2001 je kot član kvarteta Tartini prejel nagrado Prešernovega sklada. Kot solist je igral z orkestri Sanktpeterburške filharmonije, Komornim orkestrom Budimpešte, Cappello Istropolitana (Bratislava), Rheinische Philharmonie, s Slovensko filharmonijo, Simfoničnim orkestrom RTV Ljubljana, Simfoničnim orkestrom A. Toscaninija iz Parme, Simfoničnim orkestrom iz San Rema in številnimi drugimi. Gostuje po Evropi, ZDA, Japonski, Kitajski in Mongoliji. Že več kot 20 let se posveča baročni glasbi ter igra na violino iz tega obdobja. Posnel je več zgoščenk z glasbo G. Tartinija in njegovih učencev, med katerimi so posebno pomembni posnetki vseh 31 sonat za solo violino G. Tartinija.

Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije je ansambel dvanajstih godalcev, sicer članov simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije. Ustanovili so ga leta 1993 ob podpori Ministrstva za kulturo Republike Slovenije. V petindvajsetih letih delovanja je odigral več kot 500 koncertov doma in v tujini. Od leta 1999 deluje v okviru istoimenskega društva. Spodbuja nastanek novih glasbenih del, skrbi za notne izdaje, objavlja promocijske zgoščenske in prireja ciklus koncertov Sozvočje svetov v sodelovanju z Narodno galerijo. Ansambel je sodeloval z mednarodno priznanima slovenskima glasbenicama: pianistko Dubravko Tomšič Srebotnjak in flavistko Ireno Grafenauer, gostil pa je tudi številna tuja imena svetovnih glasbenih odrov, kot so violončelisti Aleksander Rudin, Miša Majski in Enrico Dindo, kontratenorist Markus Forster, violinisti Sarah Chang, Pria Mitchell in Alissa Margulis, violončelistka Natalie Clein, pianistka Polina Leschenko, hornist Stefan Dohr, bobist Jonathan Kelly, pianist Boris Berezovski, flavist Emmanuel Pahud, tenorist James Gilchrist, violinisti Richard Tognetti, Arvid Engegard in Satu Vanska, sopranistka Nika Gorič, harmonikar Richard Galliano, kitarist Vlatko Stefanovski in kavalist Teodosii Spassov. Repertoar ansambla obsega skladbe vseh stilnih obdobj. Posebno pozornost namenja stvaritvam slovenskih avtorjev, tudi najmlajših, ki se šele uveljavljajo. Vse to potrjuje visoko kakovost ter vlogo in pomen Komornega godalnega orkestra Slovenske filharmonije v slovenski